

EKSEMPLER PÅ CASES- illustration af de udfordringer, der er baggrund for dette arrangement:

(PS. Cases er anonymiserede på alle måder, men vi kan fortælle, at ingen af de firmaer, der er repræsenteret i panelet har været aktører i de sager, der er beskrevet)

GENERELT for mange cases:

Manglende overholdelse af lovgivningsmæssig forskel på overvåget og støttet samvær:

Vi regner med, at Bente Adolphsen kommer ind på den juridiske del om dette, men kan sige, at det vi alt for ofte oplever er, at der i praksis IKKE er forskel på, om samværene er overvågede eller støttede.

Hvor samværene er støttede og det således bygger på forældrenes samtykke til støtte (som er støtte til forældrene), er det ofte ikke fra forvaltningernes side klart defineret, hvad det er, der skal støttes i eller med.

På den måde ligner det meget kontrol, for det eneste, der er aftalt er, at konsulenterne er tilstede.

På den måde kan der let opstå uklarhed og uenighed om, hvilken rolle konsulenterne skal have, hvor tæt de skal være på samspillet mellem forældre og børn, skal de være der hele tiden? Osv.

Om overvåget samvær skrives der rapporter, men ”der udarbejdes ikke en rapport over støttet samvær”. Det står der i Socialstyrelsens folder: *Det har du ret til...*

Men det vi ser igen og igen i sagerne, er, at når vi giver samtykke til at vores samvær *beskrives*, så ender det ofte med meget vurderende *rapporter*.

Vi giver som oftest samtykke/ ønsker selv, at de støttede samvær beskrives, fordi vi ønsker at få dokumenteret til andre instanser, hvad der foregår:

Og fordi vi forhåbentlig med udgangspunkt i beskrivelserne og i støttende samtaler med samværskonsulenterne kan lære noget af det, som ligger til grund for anbringelsen. Og kan se hvad det er, vi gør godt/ skal gøre anderledes osv.

Vi ser meget forskel i kvaliteten i beskrivelserne.

Nogle udbydere har forstået at *beskrive* uden tolkning og vurdering blandet ind - så vi ser vores samvær som en slags film, og dermed med den som udgangspunkt, kan vi have gode feed-back samtaler med konsulenterne m.fl.

Andre - desværre ser vi det ofte - blander beskrivelse og tolkning og vurdering sammen - og selvom det kun er beskrivelser, vi har givet samtykke til, så ”sammenskrives” disse f.eks. hver 3. måned til en rapport, der ikke er konkret, men opsummerende tolkende og vurderende. Vi vil gerne vurderes og lære noget, MEN det er problematisk, at det er pædagoger, som tolker og vurderer, og som kun ser vores børn i ganske kort tid og kun overfladisk kender os og dermed ikke kender vores historie osv.,

Vi oplever, at det bidrager til den mangel på faglighed, der i øvrigt ofte præger vores sager - og igen - som vi ofte oplever i sagsbehandlingen i øvrigt - handler det om en *definitionsagt*, som ikke er baseret på faglighed og gennemsigtighed.

Det fører ikke sagerne videre på en god måde, hverken for os eller for vores børn.

CASES (1 +2) om uklare rammer med mangel på fagligt fokus, mangelfuld og tolkende ikke-konkret feedback og om mangel (fra forvaltningens side) på anerkendelse af, hvor stor

betydning rammer og tilgang har, for hvordan samværene udvikler sig. Et vigtigt underemne her er *samværsbeskrivelser kontra vurderende samværsrapporter*

Nævnte problematikker findes i mange af de sager, vi kender til, men vi har her udvalgt 2 sager som eksempel.

Uklare rammer

I en sag (**Case 1**) med mange anbragte børn (anbragt lige så mange forskellige steder) er der 5-7 skiftende samværskonsulenter inde og støtte samværene. Til en start uden at forvaltningen konkret har angivet, hvad konsulenternes rolle er, eller hvad de skal støtte med.

På forældrenes opfordring laves en liste over støttepunkter, men den er ikke drøftet med forældrene, som i listen ikke kan genkende netop deres støttebehov. Denne liste køres der efter i flere år.

Også efter at børnene er blevet psykologisk afdækket og det viser sig, at nogle af børnene har ADHD og/ eller autisme. Forældrene beder herefter i 1 ½ år forvaltningen om, at der udarbejdes forskellige fokuspunkter for støtten til samværet med de forskellige børn. Dette er endnu ikke reelt effektueret, ligesom det fortsat ikke er konkret beskrevet, hvilken rolle konsulenterne skal have, eller på hvilken måde de skal støtte.

Et lignende eksempel (**Case 2**) har vi som et langt forløb i case 2, hvor en familie med anden etnisk baggrund end dansk har en lille dreng, der pga. egne vanskeligheder (som præmaturo, dvs. for tidligt født barn), som forvaltningen ikke mener, at familien kan tackle, anbringes som 3-årig 100 km væk i en dansk plejefamilie.

Der er samvær hver anden uge i samværslokaler hos udbyder, og i starten er der lutter gode beskrivelser af samværene, men forældrene efterspørger på feed-back-møderne, om der ikke er noget, de skal lære.

Inden da har forældrene bedt forvaltningen komme med nogle punkter om, hvad det er, de skal blive bedre til. (Foruden at der forgæves er bedt om en forældrehandleplan mm, så forældrene kan forstå og vide, hvad de skal arbejde med. En sådan *kvalificeret* forældrehandleplan mangler i begge de her omtalte cases ¹).

Forældrene og samværskonsulenterne får så af sagsbehandleren 2-3 sider med punkter, mange meget ukonkrete (f.eks. at man skal arbejde med at drengen ikke har fremmedforbehold, men der kommer ingen fremmede ind i samværet). Dette og mange af de andre punkter viser, at det af sagsbehandleren bare er taget som kopier og sat ind fra en psykolograpport ...)

Samværskonsulenterne mener så, at de gør som forældrene ønsker, når de vælger at fokusere på punktet: Grænsesætning. Men det giver problemer, da det ikke er så let at skulle sætte mange grænser, når man kun har 2 timers samvær hver 14. dag.

Trods manglende forældrehandleplan lykkes det forældrene selv at finde - og så få bevilliget - et individuelt kursus om den slags særlige vanskeligheder drengen har - og her får forældrene umiddelbart meget god feedback på deres tanker, f.eks. om hvordan der sættes grænser. Som pga. drengens udfordringer skal være på en særlig måde.

¹ Det er et andet emne RIFT må tage fat i : Der mangler i næsten samtlige sager (trods lovpligtigt) kvalificerede forældrehandleplaner.

Efter dette kursus går det endnu mere galt med samarbejdet med samværskonsulenterne, for nu står der i rapporterne fra samværsudbyder (der kun skulle være beskrivelser), at forældrene fokuserer ALT FOR meget på, at drengen har særlige udfordringer.

Forældrene er i forløbet i besøg i drengens helt skærmede tilbud i børnehaven, hvor de får yderligere bekræftet de særlige måder drengen bør mødes på/ hans omgivelser bør indrettes på (IKKE som samværslokalet er indrettet!) og beder forvaltningen om ændrede rammer og andre konsulenter med mere forstand på drengens udfordringer, hvilket ender i et kompromis om at der kan holdes et møde med samværskonsulenterne og videnspersoner omkring drengen, børnehaven mm.

Det tager $\frac{3}{4}$ år fra forældrene ønsker det og $\frac{1}{2}$ år fra det aftales til at dette møde effektueres. Det bliver til et rundkredsmøde, hvor alle informerer, men ikke hvor der efterfølgende aftales konkrete punkter vedr. samværet. Det fortsætter som tidligere, og man opfatter forældrene som kværunderende, for nu har de jo fået den vidensdeling, de ønskede....

Status i dag 1 år efter dette møde er, at der i forvaltningen endelig kom en medsagsbehandler ind i sagen, der kunne se, hvad der var galt og samværskonsulenterne blev skiftet ud.²

Misk-mask i forhold til feedback : Beskrivelser/ rapporter:³

I både Case 1 og Case 2 har uklare rammer vedrørende samværsbeskrivelserne været dominerende.

Jf. ovenfor om den lovgivningsmæssige forskel om dette ift. overvåget og støttet samvær.

I både Case 1 og Case 2 har forældrene givet samtykke til beskrivelser. I begge tilfælde måtte de i næste omgang tilkæmpe sig et tilsagn om at beskrivelserne gik til forældrene selv, før de gik til forvaltningen - således at forældrene kunne læse og kommentere - og evt. rette misforståelser,⁴ inden forvaltningen læste dem.

Ligesom vi i begge sager har måttet tilkæmpe os et feed-back rum med samværskonsulenterne. Det lå ikke i aftalerne fra starten.

I Case 1-familien med de mange anbragte børn er der i flere år en praksis, hvor konsulenten beskriver - det sendes til forældrene, men det kan ikke gennemgås med den konsulent, der har skrevet - i stedet kommer en, der ikke har været tilstede i samværene. Når forældrene vil rette misforståelser, kan det således ikke lade sig gøre, eller - hvad der er værre - der kan ikke opnås den læring, det kunne have givet, at forældrene kunne spørge ind til, hvad konsulenten mener,

² Problemerne kunne have fortsat, for sagsbehandleren formåede ikke for alvor at skifte støttepunkterne ud til nye konkrete punkter - faktisk kopierede hun punkter fra de samværskonsulenter, hvor det ikke havde fungeret, til ny udbyder. MEN heldigvis - nok pga. personlige, professionelle egenskaber hos ny udbyder/ samværskonsulent kom der et nyt og helt anderledes samarbejde ud af det, med nogle helt andre beskrivelser. En familiekonsulent, der er inde i sagen, betegner det som en forvandling af forældrene, som nu har sænket skuldrene og er naturlige og tror på egne vurderinger - og der er en rigtig god udvikling i gang - til gavn for både drengen og hans forældre. Netop nu flyttes samværene helt og holdent ud af de ikke hensigtsmæssige rammer til forældrenes hjem. Og forældrene er - som de har været hele tiden - åbne for støtte og vejledning. Men den skal være fagligt funderet.

³ Det kan opfattes som om, vi har et overdrevent fokus på dette emne, men jf. hvor kæmpestor betydning dokumenter/ akter har i anbringelsessager!

⁴ Eksempel på misforståelse: I Case 2: Konsulenten kommer ind i rummet, hvor der lugter, fordi drengen laver stort i bleen. Konsulenten opfordrer moderen til at skifte drengen. Moderen undlader at gøre det straks, da hun kan se, at drengen ikke er færdig endnu. I "beskrivelsen" står der, at moderen ikke tager imod rådet - moderen gør på møde med konsulenten opmærksom på misforståelsen. Alligevel rettes den ikke i beskrivelsen, ligesom 'fejlen' kommer med igen i den opsamlende rapport.

når han/ hun skriver f.eks. at det var en dårlig måde: At mor ikke satte grænser godt nok el.lign. Hvordan mener konsulenten så at mor *kunne* gøre overfor netop dette barn, hvor forældrene (som også har fundet og været på kursus om deres børns vanskeligheder) har lært, at man sætte grænser på en særlig måde? Det får forældrene ikke svar på, for den konsulent, der gennemgår rapporten, kender ikke den konkrete situation. Den konkrete situation er ikke beskrevet, men vurderingen er skrevet.

I Case 2, den anden familie, er der samme problematik.

Oveni denne frustration oplever begge familier, at der *foruden* de i forvejen mere vurderende end beskrivende "beskrivelser" ca. hver 3. måned udarbejdes en rapport, hvor eksemplerne fra beskrivelserne hives ud af kontekst og generaliseres ift. hvor gode forældrene generelt har været i denne periode.

Ud fra de fokuspunkter, som forældrene ikke forstår, hvorfor lige disse er udvalgt - f.eks. ift. at sætte grænser.⁵

Vi har gentaget gjort kommunerne opmærksom på, at der ikke skal rapporteres på den måde i støttet samvær. At vi ikke lærer noget af det.

Når vi ringer til socialministeriet om dette, siger de da også, at støttebeskrivelserne skal være et hjælpe/støtteredskab, IKKE kontrol - kommunerne må finde andre måder at kontrollere på, eller samværene må søges ændres til overvåget, hvis kommunerne har det behov.

Når det er sagt, kan vi da godt forstå, at kommunerne for at tilgodese barnets tarv og beslutte om samvær må vide, hvordan det går. Derfor giver vi samtykke til beskrivelse. Men vurdering og tolkning skal være fagligt forsvarligt og i dialog med os og ud fra klare fokuspunkter.

Vi oplever således ofte, at de mange tolkninger, der sniger sig ind i de såkaldte samværsbeskrivelser og helt åbenlyst optræder i rapporterne, synes at være konsulentens personlige holdning til, hvad der er hensigtsmæssigt adfærd.

Jf. vedlagte eksempel på rapport

Tilgangen til forældrene

I begge cases har tilgangen til forældrene været et problem. Når man skal lære noget, er det jo ikke lige meget, hvordan konteksten og tilgangen er.

I Case 1 er det i sig selv et problem, at der er så mange konsulenter inde over (og det trods at der kun er samvær med hvert barn hver 3. eller 4. uge - så vi/ forældrene forstår ikke det

⁵ I begge sager er der gået urimeligt meget tid med at skrive kommentarer til disse beskrivelser og rapporter og at prøve at få en anden slags feed-back. Den ene kommune har til sidst givet sig og har droppet rapporterne. Den anden holder fast ved dem. Vi oplevede i en af kommunerne, at når vi spurgte samværskonsulenterne, hvorfor de lavede den slags vurderende rapporter om støttet samvær, så sagde de, at det gjorde de, fordi det havde kommunen bestilt. Når vi problematiserede det over for kommunen, så sagde sagsbehandleren, at rapporterne var sådan, fordi sådan skrev den private samværsudbyder den!

logiske argument for dette) og i Case 2 var det en ikke-lyttende, men normativ vurderende tilgang, der var problemet.

I Case 1 havde forældrene forrige år langt om længe fået bevilliget et psykologforløb. Psykologen skrev i enighed med forældrene en afsluttende rapport om, at hun kunne konkludere, at det som disse forældre allermest havde brug for var tæt socialpædagogisk støtte i stedet for den samværsstøtte, der var nu med 5-7 skiftende konsulenter. En støtte, hvor familien burde følges tæt af 2 max 3 konsulenter, og hvor de fik konkret feed-back, konkrete redskaber mm.

Forvaltningen var ca. ¾ år om at svare på/ undersøge dette ønske og det endte med afslag, således at hidtidige udbydere fortsatte med nogle lovede ændringer (om færre konsulenter: Der havde været 7 inde, nu skulle der "kun" 5 ind - og andre løfter, der i øvrigt ikke blev overholdt).

I Case 2 lykkedes det som beskrevet at få ny aktør ind, som har en mere lyttende og spørgende tilgang - med mirakuløse ændringer, der viser den kæmpestore betydning som tilgangen har.

Til paneldeltagerne fra hhv. FABU og Familieprojektet:

Disse eksempler giver os i RIFT anledning til at være nysgerrige over for Jeres syn på egen rolle i disse sager. Hvis forvaltningen bestiller en opgave, hvor rammer og opdrag ikke er fagligt gode nok eller hvor I ligefrem bliver bedt om at løse opgaver (f.eks. skrive rapporter) som er i modstrid med lovgivningen- hvordan ser I jeres rolle overfor forvaltningen?

Alt det ovenstående har betydning for samværsafgørelserne, afgørelserne er ofte uden holdbare faglige begrundelser

I hele perioden har forældrene i Case 1 fået nedsat deres samvær gang på gang - men stadig uden at have fået den socialpædagogiske støtte, som forældrene selv - og fagfolk på sidelinjen som f.eks. psykologen - tror på kunne ændre samværene.

Når forældrene anker afgørelserne, skriver de med støttepersons hjælp konkrete spørgsmål til afgørelsens begrundelser. Disse besvares ikke - men samme begrundelse er med næste gang (afgørelserne er stort set ens - tydeligvis i form af kopi-og-sæt-ind). Enkelte gange har forvaltningen helt glemt at besvare/ sende anken videre til ankestyrelsen. Et par gange er afgørelserne blevet underkendt af Ankestyrelsen pga. manglende børnesamtaler, men så er det jo for sent, så er samværsperioden forbi...

I Case 2 har oplevelsen været lignende - men her er tingene nu ændret til det bedre. Samværsrammerne er ændret, samværene har udviklet sig og samværstiden er udvidet.

Meget problematisk at så meget tid er gået (tabt) med denne mangel på faglighed og retssikkerhed.

Et stort emne, som vi ikke har tid til at komme dybere ind på her er, at samværsafgørelserne som oftest begrundes i "reaktioner hos børnene". OG TRO IKKE, selvom vi ikke har nævnt børnene her, at vi ikke har fokus på det.

Men som børne- ungepsykiater Søren Hertz skriver i artikel om emnet,⁶ så har *konteksten* stor betydning: Herunder vigtigheden af klarhed og tydelighed om formålet med samværene, at der

⁶ Søren Hertz: Reaktionen hos plejebørn før og efter samvær med deres biologiske forældre - hvorfor og hvad kan vi gøre.

snakkes med barnet om det, at der er sammenhæng i barnets verden og at barnet ikke i forbindelse med samværene oplever en splittelse mm.

Og det leder os hen til de næste, kort præsenterede cases, som handler om den store rolle plejefamilier og institutioner - og samarbejdet mellem disse, forvaltningen og de biologiske forældre - spiller ift. successen ved samvær (og ved anbringelsen i det hele taget!)

Case 3 ,4 og 5 handler om de vigtige roller plejefamilier og institutioner har vedr. samvær. Og fortsat om forvaltningernes vigtige rolle, som de der leder sagen og sætter rammerne.

Case 3

En mor til 2 anbragte børn får i en (kvalificeret) forældrekompetenceundersøgelse afdækket, hvordan egne traumer fra barndom, ungdom og voksenliv har præget hendes måde at være mor på.

Psykologen anbefaler, at der arbejdes med dette samt at dette vil tage mindst et år.

I dette for moren meget vigtige år oplever hun - foruden en del af de samme mangler i sagsbehandlingen om samværet som nævnt ovenfor i Case 1 og 2 - at der er meget dårligt samarbejde med plejefamilien. Herunder om samværene.

Det lykkedes mor og støtteperson at få etableret netværksmøder med plejefamilien, ⁷men ved disse møder oplever moderen gang på gang, at der lyttes langt mere til plejemor end til moren. At plejemor åbenbart ikke er blevet bedt om også at rumme moderen og det arbejde hun har at gøre med sig selv, men at der i stedet tages særligt mange hensyn til plejemoren.

Som f.eks. når den biologiske mor for mindst 3. gang påpeger, at hun ikke ringes op af plejemor som aftalt.

Plejemor beklager at have glemt det, men fortæller, at det også er et dårligt tidspunkt, der er aftalt.

Forvaltningen spørger, hvornår det så kan være, og plejemor kan dårligt komme i tanke om et tidspunkt, for der er hele tiden hensyn til børnene, som kommer i vejen (foruden til plejemors arbejdstider) - da moren foreslår om aftenen efter børnene er lagt i seng, siger plejemor, at det går ikke - det vil hun komme til at glemme.

Forvaltningen griber ikke ind, men lader plejemors manglende fleksibilitet og rummelighed præge samarbejdet.

Det gælder formentlig også i den måde, hun omtaler moren på overfor børnene, hvis man skal tro, hvad disse citerer hende for.

Dette samarbejde ligger langt fra de anbefalinger Søren Hertz angiver i sin artikel om, hvordan man kan samarbejde om samværene, herunder om forberedelsen af dem til samværene. Eller fra hvad forskningen viser om vigtigheden af, at børnene oplever, at deres verden hænger

⁷ Atter et emne som RIFT kunne lave et helt arrangement om: Forvaltningens ansvar for at - det for børnene og anbringelsen uhyre vigtige samarbejde - samarbejdet mellem plejefamilie og biologiske familie fungerer. For alt for ofte er det forældrene selv/ vha. støtteperson, der må bede om rammer for dette. I flere sager går der et helt år inden biologiske forældre og plejeforældre snakker sammen, og ofte er dette følsomme møde ikke ledet fagligt godt nok af forvaltningen.

sammen. Vi ser dog gode tiltag rundt omkring - herunder i Københavns Kommune, hvor man - vist fra Center for Familiepleje - har etableret nogle konfliktmæglingsforløb mhp. forbedret samarbejde mellem biologiske forældre og plejeforældre.

Case 4 og 5

Institutioner har på samme måde en meget vigtig rolle at spille ifm. samvær.

Vi har i RIFT valgt 2 eksempler på problematikker, som vi vil beskrive på et overordnet plan: I **Case 4** er et barn på en institution, og moren er i gang med at blive forældrekompetenceundersøgt. Psykologen bag undersøgelsen giver moren nogle udviklingsopgaver, som på møder også deles med institutionen. Denne institution nævner for moren, at de holder opfølgingsmøder med hende, selvom "det ikke er noget, de behøver, ikke noget de får penge for", og her gennemgår de bl.a. de samvær, hun har med sin søn, herunder det ugentlige, hvor kontaktpædagogen deltager.

På et af disse møder orienteres moren om, at hendes samvær nok snart sættes ned. For "der plejer" ikke at være så meget samvær med forældre, hvis børn er anbragt her.

Moren påpeger det hun har aftalt med psykologen, hun skal arbejde med - og at alle sager jo ikke er ens. Institutionen udviser direkte og indirekte modstand mod moren - og går ikke hjælpsomt ind med god tilgang og fokus på de punkter, som hun arbejder med.

Dette bliver tydeligt på et opfølgingsmøde, hvor psykologen spørger til, hvordan det går. Her insisterer institutionen på at fortælle om *deres* store indsats ift. at datteren har udviklet sig, mens det er meget svært for psykologen at få svar fra institutionen om, på hvilken måde denne giver moren feed-back, eller på hvilken måde moren får andel i datterens udvikling, motiveres osv.

På mødet siger en pædagog f.eks., at det virker, som om moren kun gør det hun gør, fordi det er noget nogen siger hun skal. Ikke fordi hun er enig.

Dette er der ingen der har sagt til moren under feed-back-møderne, og moren fortæller efter mødet til støtteperson/ psykologen, at hun generelt oplever denne mangel på engagement og denne berøringsangst ift. hende fra institutionens side.

I **Case 5** har en far samvær med sin 11-årige søn (anbragt fra fødslen) efter det i en længere periode har været afbrudt, da faderen sad i fængsel. Sønnen er vurderet tidligt omsorgsskadet og med et meget stort behov for skærmning, hvilket effektueres i institutionens daglige miljøterapeutiske behandling.

Faren får, da samværene genoptages, overvåget samvær med sønnen 1 time om måneden, det ændres ved Byrettsdom til støttet samvær (med farens samtykke) og udvides senere til 1 ½ time, da det går godt og sønnen udviser glæde ved at se sin far - ligesom Ankestyrelsen påpeger, at der er ret til også samvær med halvbroren (og hvis ikke, så skal det for B og U som afbrudt samvær), hvorefter denne kan følges med faren til samvær 2 gange årligt.

Det effektueres, og både samværskonsulent og faren oplever, at det går godt, ligesom alle beskrivelser af samvær fortsat er gode.

Faren kan blive meget vred i samarbejdet med forvaltning og institution, og det er det billede institutionen har af ham, så de ønsker ham ikke ind på selve institutionen, og da det til institutionen tilstødende samværslokale er for lille, foregår der en langtrukket drøftelse

parterne imellem om rammerne for samvær, hvor drengen fortsat skal køres mange km til samværslokale hos den anbringende kommune.

I skrivende stund har institutionen opsagt samarbejdet og bedt forvaltningen finde nyt anbringelsessted til drengen, da de er uenige og mener, at det månedlige samvær med faren, som det har udviklet sig, er til skade for drengens udvikling.

Til paneldeltagerne fra hhv. LOS og Familieprojektet:

I lyset af disse eksempler - hvad mener I, om det I her hører om samarbejdet med forældrene? Hvem skal gøre hvad for at rammer og vilkår - til gode for børnene og relationen til deres forældre - bliver de bedst mulige?